

POROČILO O 6. ETNOLOŠKO-MUZEJSKI DELAVNICI SED ZA LJUBITELJSKE ZBIRALCE:

Dokumentiranje zbirke Vogvarjeva hiša
Spodnje Duplje, 25. in 26. september 2010

Delovna skupina za ljubitelje etnologije pri SED je 25. in 26. septembra 2010 organizirala že 6. etnološko-muzejsko delavnico, tokrat v sodelovanju z Gorenjskim muzejem iz Kranja. Na delavnici smo se učili pravilno evidentirati in inventarizirati predmete v stari Vogvarjevi hiši v Spodnjih Dupljah v občini Naklo.

Pobudo za organizacijo delavnice na to temo je dal član Delovne skupine za ljubitelje etnologije pri SED, domačin Matjaž Mauser. Ker je njegova družina že pred desetletji v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine iz Kranja obnovila dupljsko graščino in ji vrnila nekdanjo podobo, smo ga za šalo imenovali kar »graščak«. Hiša je zavarovana kot kulturni spomenik v okviru večjega območja – Udin boršta.

Pred nekaj leti se je občina Naklo odločila, da obnovi tudi leseno kmečko hišo – Vogvarjevo hišo, ki je v registru Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Kranj, evidentirana kot etnološki spomenik. Hiša s triletično zasnovano stoji prislonjena v breg nad vasjo in je delno lesena, delno zidana ter podkletena. Bivalni del se nadaljuje v lesen pod. Ob veži je na desni strani še zidan prostor, kjer je bila v spomin na dupljske čevljarje urejena tudi čevljarska delavnica. Duplje in okolica so bile nekoč znane po številnih čevljarjih, ki so predstavljali dragoceno zaledje bližnjega rokodelskega in pozneje industrijskega Trziča. Hišo danes upravlja Kulturno-turistično društvo »Pod krivo jelko« iz Dupelj, ki med drugim obuja tamkajšnjo tradicijo rokovnjačev, organizira turistične prireditve in ureja okoliške pohodne poti. Na pobudo Matjaža Mauserja so v Vogvarjevi hiši z donacijami domačinov uredili etnografsko zbirko s prikazom nekdanje bivalne kulture lokalnega okolja.

Zbirka v stari Vogvarjevi hiši se je z leti sicer bogatila, a je zaradi gradbene prenove hiše, ki še vedno ni končana, obstajala nevarnost, da se predmeti izgubijo, in je kar klicala po popisu. Gorenjski muzej je leta 2006 to zbirko evidentiral v prvem delu projekta SED »Evidentiranje oziroma terenska topografija etnoloških in sorodnih zbirk, ki se hranijo zunaj pristojnih muzejev na slovenskem etničnem ozemlju«.

Poleti 2010 smo se kustosinja iz Gorenjskega muzeja v Kranju, Tatjana Dolžan Eržen, podžupan občine Naklo, Ivan Meglič, predsednik KTD »Pod krivo jelko«, Marko Smole – vodja Delovne skupine za ljubitelje etnologije pri SED, in Matjaž Mauser dogovorili za skupno organizacijo delavnice, na kateri bi v dveh dneh s pomočjo udeležencev popisali del predmetov.

Konec septembra smo se na podu Vogvarjeve hiše, kjer je urejen večnamenski prostor, zbrali člani Delovne skupine in nekateri domačini. Najprej nas je pozdravil g. Ivan Meglič in predstavil delo Društva »Pod krivo jelko«, nato pa je strokovna sodelavka Delovne skupine, mag. Tita Porenta, predstavila programe SED za zbiralce. Cilje in program delavnice sta predstavili mag. Ta-

tjana Dolžan Eržen in Helena Rant, obe kustosinji v Gorenjskem muzeju, ki sta z veliko praktičnimi primeri opozorili na pomembnost kvalitete posameznih faz popisa muzejskega gradiva.

Na delavnici smo si ogledali film z letošnje dialektološko-etnološke delavnice v etnološki zbirki Palčava šiša v Plešcih na Hrvaškem, delavnica pa je bila predstavljena tudi na plakatih. Ogledali smo si tudi graščino Duplje in muzej mlinskih kamnov na Polici pri Naklem.

Inventar v Vogvarjevi hiši smo popisovali v dveh skupinah. Prva skupina je pod mentorstvom Tite Porenta popisovala predmete v čevljarski delavnici, druga pa pod mentorstvom Tatjane Dolžan Eržen in Helene Rant predmete v »hiši«. Vsak od udeležencev je dobil svojo zadolžitev, saj je bilo treba vsak predmet natančno pregledati, opisati, izmeriti, fotografirati in vidno označiti. Vse podatke smo skupaj s fotografijami vnašali v dva računalnika in v dveh dneh popisali približno 70 predmetov iz čevljarske delavnice ter 80 predmetov iz »hiše«. V »hiši« je poleg pohištva, uporabnih in okrasnih predmetov tudi precej zanimivih primerkov tkanin, posteljnine, vezenin in celo gosposkih kosov spodnjega perila, saj je bila ena od zadnjih Vogvarjevih stanovalk služkinja v Zagrebu in je od tam prinesla precej podarjenih kosov modnega perila svoje gospodarice iz obdobja pred drugo svetovno vojno.

Dvodnevne delavnice se je udeležilo petnajst udeležencev, pod strokovnim vodstvom treh kustosinj smo opravili koristno delo, ki ga bodo nadaljevali Gorenjski muzej in domačini z Matjažem Mauserjem na čelu. Seznanili smo se z vasjo in dejavnostjo društva in se drug od drugega naučili mnogo zanimivih stvari, od poznavanja materialov, natančnega opisovanja, pravičnega fotografiranja, do tehnik obdelave, datiranja predmetov, namembnosti različnih čevljarskih orodij, ipd. Ker se je izkazalo, da so ljubitelji, ki so v prejšnjih letih opravili temeljno izobraževanje v organizaciji SED, »pripravniki« za izvedbo podobnih nalog, bomo v prihodnje opravili še kako podobno delo v katerem od drugih slovenskih krajev.

Ob pregledovanju stanja predmetov v podobnih zbirkah ugotovljamo, da bi bilo nujno organizirati tudi delavnico o konserviranju etnografskih predmetov, saj ti v zbirkah marsikdaj neusmiljeno propadajo še zlasti zaradi neprimerne skladiščenja in lesnih škodljivcev. Z zbiranjem se delo s predmetno kulturno dediščino za zbiratelja namreč šele začne.

Hvala vsem sodelujočim: domačinom za dobrodošlico, marljivim domačinkam za okusne in dišeče malice, občini Naklo, KTD »Pod krivo jelko«, Matjažu Mauserju in našim trem strokovnim sodelavkam pa za pomoč pri izvedbi.

* Mag. Marko Smole, univ. dipl. inž. elektr. 1210 Ljubljana - Šentvid, Stanežiče 34b, E-naslov: marko.smole@ibe.si.